

Drs. A. Boers

PR No. 26-87

**RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1987
VAN DE BEDRIJVEN MET GROENTETEELT IN DE
OPEN GROND EN VAN DE FRUITTEELTBEDRIJVEN**

Augustus 1988

**Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw**

REFERAAT

RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1987 VAN DE BEDRIJVEN MET
GROENTETEELT IN DE OPEN GROND EN VAN DE FRUITTEELTBEDRIJVEN

Boers, A.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1988

Periodieke Rapportage 26-87

ISSN 0921-4240

12 p.

Vooruitlopend op de definitieve resultaten zijn de bedrijfsuitkomsten in 1987 (oogstjaar '87-'88) van de bedrijven met groenteteelt in de open grond en van de fruitteeltbedrijven geraamd. Naast netto-bedrijfsresultaat, arbeidsopbrengst en ondernemersinkomen worden de belangrijkste kostensoorten vermeld.

Beide takken zagen in 1987 de rentabiliteit op een minder verliesgevend niveau uitkomen dan in het slechte jaar 1986. Dat kwam door het hogere prijspeil van de produkten (tussen 25 en 30%). Ondanks een kleinere productieomvang is hierdoor een opbrengststijging geraamd van circa 20 en 10% voor groente- en fruitbedrijven. De kostentoename was op de groentebedrijven zeer klein, en op de fruitbedrijven met 5% nog slechts de helft van de geraamde opbrengststijging.

Voor de groenteteelt in de open grond en voor de fruitteelt wordt dan ook een verbetering van de rentabiliteit voorzien met respectievelijk 12 en 4 procentpunten, zodat in beide takken in 1987 per f 100,- kosten er 19 niet door opbrengsten worden gedekt. Het inkomen verbetert naar verwachting met respectievelijk f 17.000,- (groente) en f 10.000,- (fruit) per ondernemer.

Groenteteelt/Fruitteelt/Ramingen/Rentabiliteit/Inkomen/Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

Blz.

1.	INLEIDING	5
2.	BEREKENINGSWIJZE VAN DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN	6
3.	DE GERAAMDE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1987	7
	3.1 Groenteteelt in de open grond	7
	3.2 Fruitteelt	8

BIJLAGEN

1.	Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de groenteteelt in de open grond in 1987 in vergelijking met de resultaten in 1986	11
2.	Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de fruitteelt in 1987 in vergelijking met de resultaten in 1986	12

1. Inleiding

Het doel van het onderzoek, waarover in het hierna volgende zal worden gerapporteerd, is inzicht te verkrijgen in de bedrijfseconomische resultaten van de groenteteelt in de open grond en in de fruitteelt in 1987. Daar op dit tijdstip nog geen uitgewerkte LEI-boekhoudingen van de aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek deelnemende bedrijven beschikbaar zijn, moeten de resultaten worden geraamd. Tot de gehanteerde bronnen behoren algemene statistische gegevens (CBS en PGF e.d.) en informatie van de deelnemers aan het LEI-rentabiliteits- en financieringsonderzoek.

Een indruk van de verwachte resultaten op tuinbouwbedrijven is van belang voor het Ministerie van Landbouw en Visserij en voor het tuinbouwbedrijfsleven.

Voor de groenteteelt in de open grond en voor de fruitteelt is per bedrijf het geraamde netto-bedrijfsresultaat - zijnde het verschil tussen opbrengsten en kosten - weergegeven. Het netto-bedrijfsresultaat is tevens per f 100,- kosten uitgedrukt. Daarnaast is de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer vermeld. De arbeidsopbrengst per ondernemer is samengesteld uit het netto-bedrijfsresultaat vermeerderd met de berekende vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer. Het ondernemersinkomen omvat de arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van de berekende en de betaalde rente, alsmede de ontvangen rentesubsidie.

De belangrijkste kostensoorten, de opbrengst en het netto-bedrijfsresultaat zijn tenslotte ook per eenheid teeltoppervlakte vermeld.

2. Berekeningswijze van de geraamde bedrijfsuitkomsten

De ramingen zijn uitgevoerd aan de hand van de kosten- en opbrengstenontwikkelingen die in 1987 ten opzichte van 1986 zijn opgetreden. De cijfers van de bedrijfsuitkomsten in 1986 hebben hierbij mede als uitgangspunt gediend.

Informatie is ingewonnen omtrent de geldelijke opbrengsten in 1987 van de gewassen (oogst 1987/88) van de deelnemende bedrijven aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de groenteteelt in de open grond en de fruitteelt. Tevens is informatie verwerkt over wijzigingen in het grondgebruik en de rooi- en aanplantactiviteiten. Daarnaast is in de berekeningen betrokken een aantal landelijke gegevens, zoals omvang van de beteelde arealen, veilingaanvoeren en prijsniveaus van de belangrijkste vollegrondsgroente- en fruitgewassen (bronnen: CBS en PFG).

De ramingen van de kosten zijn gebaseerd op de gemiddelde prijsstijgingen van de afzonderlijke kostensoorten in 1987. Hierbij is tevens rekening gehouden met veranderingen in de verbruikte hoeveelheden.

De duurzame produktiemiddelen worden gewaardeerd op basis van de nieuwwaarde. Dit vormt tevens het uitgangspunt voor de vaststelling van de afschrijvings- en rentekosten van de duurzame produktiemiddelen.

Bij de berekening van de rente over het in de slijtende duurzame produktiemiddelen geïnvesteerde vermogen is een rentevoet van 7% aangehouden (1986 6½%). Over het in de grond geïnvesteerde vermogen is 2½% en voor de vlottende middelen is evenals in 1986 6½% rente berekend. De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en de meewerkende gezinsleden zijn op CAO-basis (inclusief werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd. In de berekende arbeidskosten van de ondernemer is geen beloning voor leiding en toezicht opgenomen.

Zowel bij de berekening van de kosten als van de opbrengsten is rekening gehouden met veranderingen in de gemiddelde bedrijfsstructuur, waardoor de aandelen van de verschillende kostenfactoren kunnen wijzigen. Dit heeft tot gevolg dat de procentuele kostenstijging per bedrijf kan afwijken van die per eenheid van oppervlakte. Ook met de opbrengstmutatie kan dit het geval zijn.

3. De geraamde bedrijfsuitkomsten in 1987

3.1 Groenteteelt in de open grond 1)

Opbrengsten

In 1987 was het areaal groentegewassen in de open grond circa 8% kleiner dan in 1986 (bron: CBS-mei-telling en CBS-augustus/september steekproef).

De geldswaarde van de geveilde produkten van de oogst 1987/88 bedroeg circa een kwart meer dan in voorgaand seizoen. Deze omzetstijging is volledig toe te schrijven aan hogere prijzen voor de produkten. De aanvoer daarentegen lag op een lager niveau (circa 8%).

Voor de sector als geheel betekent dit een evenaring van het gemiddelde produktiepeil in kilo per ha in vergelijking met het voorgaande seizoen.

Voor de individuele gewassen wijkt de situatie soms erg af van dit gemiddelde beeld met betrekking tot de behaalde opbrengstcijfers.

Een daling van het areaal vond vooral plaats bij gewassen als bloemkool, knolselderij, spinazie, spruiten, tuinbonen en peen. De overige gewassen bleven meestal vrij stabiel in teeltoppervlakte (bijvoorbeeld kool), of vertoonden een lichte stijging (aardbei, asperge en prei).

De lagere aanvoer van groente betrof de meeste groentegewassen: de teruggang van de produktie van de bewaarprodukten (zoals kool, peen en spruiten) was echter hoger dan bij de meeste "zomer"-groenten.

De verbetering van de prijsvormig was bij de verschillende gewassen vrij algemeen; zowel de meeste zomergroenten als ook de bewaarprodukten gingen vaak tegen aanzienlijk hogere prijzen van de hand dan in het voorgaande jaar.

Op grond van bovenstaande ontwikkelingen wordt voor de steekproefbedrijven van het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de groenteteelt in de open grond in 1987 een stijging van de opbrengst groenten verwacht van 25%. Hierbij is uitgegaan van een stabiele gemiddelde teeltoppervlakte per bedrijf.

Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het voorgaande jaar in 1987 slechts een zeer beperkte toename van de totale kosten te verwachten (1,5%).

1) De definitieve cijfers over 1986 zijn nog niet beschikbaar; de gebruikte cijfers van 1986 zijn voorlopig van aard.

Voor de belangrijkste kostencategorie arbeid wordt geen stijging verwacht. Zowel de hoeveelheid ingezette arbeid als ook de gemiddelde beloningsvoet per gewerkt uur laten mogelijk een lichte teruggang zien.

Bij de afleveringskosten is rekening gehouden met een stijging met 12% (grotere omzet); verder worden enige kostenstijgingen geraamd bij de duurzame produktiemiddelen (4%), bij materialen (1,5%) en bij de groep overige kosten (5%).

Bedrijfsuitkomsten

De totale bedrijfsopbrengsten (inclusief de berekende aanwas van vaste plantopstanden en de overige (niet-groenten) opbrengsten) zullen circa 20% hoger zijn dan in 1986.

Met de verwachting van belangrijk hogere opbrengsten en vrij stabiele kosten wordt een aanzienlijke verbetering geraamd van de bedrijfsuitkomsten. Het gemiddeld verlies wordt geraamd op 19% van de kosten (1986 31% verlies). Per ha groenteteelt in de open grond betekent dit een verbetering van f 5000,- tot een verlies van ruim f 7000,- per ha. De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld f 27600,- en f 38100,- (vorig jaar f 1700,- respectievelijk f 11300,-).

De uitkomsten van de groentebedrijven zijn weergegeven in bijlage 1.

3.2 *Fruitteelt 1)*

Opbrengsten

De vermindering van het areaal appels en peren heeft zich in 1987 alleen bij de peren voortgezet. Bij de peren resulteerde een nieuwe aanplant van circa 170 ha en een gerooid areaal van circa 270 ha in een - vrij beperkte - netto-afname van het areaal met 2% (in 1986 6%); het perenareaal bedroeg medio 1987 circa 5150 ha.

Het appelareaal dat evenals dat van de peren jarenlang is ingekrompen, laat in 1987 eindelijk een doorbreking van de negatieve trend zien. Oorzaak is de grote mate van aanplantactiviteit die tussen medio 1986 en 1987 heeft plaatsgevonden: met een aanplant van 2000 ha bij een bestaand areaal van circa 15000 ha is de vernieuwingsgraad duidelijk groter dan voorheen (in 1985 en 1986 1100 ha per jaar). In 1987 is hiermee circa een zevende deel van het areaal appels vernieuwd. Het gerooide areaal in 1987 bedraagt circa 1850 ha. De netto-toename van het appelareaal bedraagt 1%. De vernieuwingstendens van de appelbeplantingen laat

1) De definitieve cijfers over 1986 zijn nog niet beschikbaar; de gebruikte cijfers van 1986 zijn voorlopig van aard.

zich ook aflezen in het feit dat meer dan een kwart van het huidige areaal geplant is in de laatste drie jaren; bij de peren betreft dit slechts circa 10% van het huidige areaal.

De prognose van de opbrengst fruit gemiddeld per bedrijf in 1987/88 is enerzijds gebaseerd op omzetcijfers van deelnemers aan het rentabiliteits- en financieringsonderzoek in de fruitteelt en anderzijds op de landelijke prijs- en aanvoergegevens op de veilingen (bron PGF).

De produktie van appels is circa een kwart lager dan in het voorgaande seizoen (1986/87); de teruggang bij de oudere rassen (bijvoorbeeld Golden Delicious, Cox en Schone van Boskoop) is relatief groter (rooiactiviteiten) dan bij de nieuwe rassen (in produktie komen van de nieuwe aanplant van de laatste jaren). In het huidige seizoen bedraagt de produktie van Boskoop slechts de helft van die van het voorgaande jaar, terwijl de produktie van Elstar juist de helft groter is.

In tegenstelling tot hetgeen voor appels geldt, wordt voor peren een aanmerkelijke groei (een derde deel) van het aanbod verwacht. De produktie van Doyenne du Comice is meer dan verdubbeld ten opzichte van het voorgaande jaar, zodat het niveau van het hoofdras Conference - met een niet sterk verschillend niveau ten opzichte van 1986/87 - vrijwel wordt benaderd. Ook de stoofperen geven een grote stijging te zien met circa 50%.

De prijsvorming van de appels van de oogst 1987 is mede als gevolg van de kleinere produktie aanmerkelijk beter dan die van de vorige oogst (circa 60% hoger prijspeil). Relatief gezien is het prijspeil van de oudere rassen, dat in 1986/87 op een laag niveau lag, sterker toegenomen dan dat van de nieuwere rassen, dat al op een wat hoger niveau stond. Desondanks blijft er ook in 1987/88 een kg-prijsverschil tussen beide groepen appelrassen in het voordeel van de nieuwere rassen. Bij peren ligt het gemiddelde prijspeil ruim een derde deel lager; voor Conference circa een kwart lager en voor Doyenne ongeveer de helft lager.

Op grond van deze prijs- en produktieverwachtingen wordt een omzetsniveau geraamd voor 1987/88 dat 15% hoger ligt dan in het voorgaande jaar. De totale bedrijfsopbrengsten per bedrijf (inclusief berekende aanwas van plantopstanden en overige opbrengsten) zal circa 11% hoger zijn dan in 1986/87.

Kosten

Op grond van de ontwikkeling van de hoeveelheden en de prijzen van de ingezette produktiemiddelen is ten opzichte van het voorgaande jaar in 1987 een toename van de totale kosten te verwachten met ruim 5% per bedrijf. Uitgaande van een beperkte uitbreiding van de oppervlakte pit- en steenvruchten gemiddeld per bedrijf, betekent dit een kostenstijging van 4% per ha.

Voor de belangrijkste kostensoort arbeid wordt weinig verandering in het kostenniveau per bedrijf verwacht; de gemiddelde arbeidskosten per uur blijven ongewijzigd en ook de inzet van arbeid zal - per ha - nauwelijks groter zijn.

Verhogingen treden wel op in de sfeer van de aflevering van de produkten (circa 14% per bedrijf) door de grotere omzet, en ook in de sfeer van de jaarkosten van de vaste plantopstanden (rente en afschrijving) - circa 10% - hetgeen in belangrijke mate toe te schrijven is aan de vernieuwingsactiviteiten gedurende de laatste jaren. Voor 1987 wordt een voortzetting verondersteld van de aanplantactiviteiten, zodat ook de kosten van materialen verder stijgen (7% per bedrijf).

Ook de jaarkosten van de gebouwen en machines en dergelijke stijgen als gevolg van enige vernieuwing van het produktieapparaat en een lichte prijsstijging van deze produktiemiddelen (ruim 7% per bedrijf).

Voor de overige bedrijfskosten wordt in 1987 weinig verandering verwacht.

Met deze verwachtingen van hogere opbrengsten (11%) en hogere kosten (5,5%) zullen de bedrijfsuitkomsten in 1987 enigszins beter zijn dan in 1986. Het gemiddelde verlies wordt geraamd op 19% van de kosten (1986-23%). Toch blijven de uitkomsten op hetzelfde ongunstige niveau zoals in elk van de jaren vanaf 1984 zijn berekend (verlies omstreeks 20% van de kosten).

Per ha pit- en steenvruchten bedraagt het verlies in 1987 circa f 6000,-.

De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden becijferd op gemiddeld f 8200,- en f 34900,- (vorig jaar f 1100,- en f 24800,-).

De uitkomsten van de fruitbedrijven zijn weergegeven in bijlage 2.

Bijlagen

Bijlage 1 Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in guldens in de groenteteelt in de open grond in 1987 in vergelijking met de resultaten in 1986 1)

	Jaar	
	1986	1987
Oppervlakte groente in de open grond gemiddeld per bedrijf (ha)	7,36	7,36
1. Uitkomsten		
a. per bedrijf		
kosten	289.300	294.000
opbrengsten	198.300	239.600
netto-bedrijfsresultaat	-91.000	-54.400
idem per f 100,- kosten	-31	-19
b. per ondernemer		
arbeidsopbrengst	1.700	27.600
ondernemersinkomen	11.300	38.100
2. Uitkomsten per ha groente in de open grond		
Kosten:		
arbeid	17.800	17.500
rente	3.100	3.300
afschrijving	4.200	4.300
materialen	7.400	7.500
afleveringskosten	2.700	3.100
diverse kosten	4.100	4.300
Totale kosten	39.300	40.000
Opbrengsten:		
groente	22.400	28.100
aanwas vaste plantopstanden	1.000	1.000
overige opbrengsten	3.500	3.500
Totale opbrengsten	26.900	32.600
Netto-bedrijfsresultaat	-12.400	-7.400

1) Voorlopige uitkomsten.

Bijlage 2 Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in guldens in de fruitteelt in 1987 in vergelijking met de resultaten in 1986 1)

	Jaar	
	1986	1987
Oppervlakte pit- en steenvruchten gemiddeld per bedrijf (ha)	9,82	9,97
1. Uitkomsten		
a. per bedrijf		
kosten	309.800	326.700
opbrengsten	238.900	265.000
netto-bedrijfsresultaat	-70.900	-61.700
idem per f 100,- kosten	-23	-19
b. per ondernemer		
arbeidsopbrengst	1.100	8.200
ondernemersinkomen	24.800	34.900
2. Uitkomsten per ha pit- en steenvruchten		
Kosten:		
arbeid	10.900	10.900
rente	4.400	4.700
afschrijving	4.800	5.200
materialen	4.800	5.100
afleveringskosten	3.000	3.400
diverse kosten	3.600	3.500
Totale kosten	31.500	32.800
Opbrengsten:		
fruit	16.800	19.200
aanwas vaste plantopstanden	5.000	4.900
overige opbrengsten	2.500	2.500
Totale opbrengsten	24.300	26.600
Netto-bedrijfsresultaat	-7.200	-6.200
1) Voorlopige uitkomsten.		